

ПРИЛОЖЕНИЕ

**НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА
МИННАТА ИНДУСТРИЯ**

2015 Г.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. Преамбюл	4
II. Визия 2030	5
III. Важни характеристики и особености на минната индустрия	5
IV. Европейска рамка за изработване на Националната стратегия	9
V. Обобщение на силните и слаби страни на минната индустрия в България (SWOT анализ)	12
VI. Стратегически цели	17
VII. Специфични цели и дейности по подотрасли	19
VIII. Дейности за постигане на поставените оперативни цели	21
IX. План за действие	24
X. Механизъм за управление, контрол и отчитане на изпълнението, оценка на изпълнението	28
XI. Бюджет	29

Приложение 1. Основни принципи на националната политика и стратегията за подземните богатства и устойчиво развитие на българската минна индустрия.

Приложение 2. Преглед на видовете и запасите на подземните богатства в страната; на предоставените разрешения за търсене и проучване, търговски открития, концесии и на осъществения годишен добив. Анализ и характеристика на запасите от подземни богатства: геолого-географски анализ и анализ на териториалното разпределение на запасите. Разпределение по видове.

Приложение 3. Прогнозиране на търсенето и анализ на тенденциите за различните видове подземни богатства на съответните пазари. Анализ на потреблението на различните видове подземни богатства, в т.ч. на свързаните индустрии – електротехническа, строителство, металургия, химия и др.

Приложение 4. Социално-икономически анализ на устойчивото развитие на отрасъла.

Приложение 5. Анализ на прилаганите технологии за търсене, проучване, добив и преработка на подземни богатства, както и ефективност на ресурсите.

Приложение 6. Анализ на ситуацията и тенденциите на устойчивото и балансирано управление на отпадъците и минимизиране на отпадъците. Анализ на възможностите за насърчаване на производства на продукти с висока добавена стойност. Анализ на възможни решения за оползотворяване на изоставени или рекултивирани територии - следствие от минната дейност, и

използването им за други цели на националната икономика. Оценка на влиянието на съществуващите и на потенциални законодателни инициативи, които се отнасят до минимизирането на отпадъците и оползотворяването им за съответни промишлени подсектори.

Приложение 7. Анализ на съществуващите законова и регулаторна рамка за подземните богатства в България и в ЕС, свързани с минната индустрия. Анализ и препоръки за съобразяване с Регулаторната рамка, приета в ЕС: „Мадридска декларация за суровините” – 2010 г.; „Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Европейската минна индустрия за неенергийни цели” - 2008 г., и др.

I. Преамбюл

През декември 2010 г. в резултат на изменението на Закона за подземните богатства (ЗПБ) се създаде Единен орган за цялостно управление на подземните богатства в съответствие с Инициативата на ЕС за суровините. Съгласно чл. 7, ал. 1 от ЗПБ Министерството на икономиката, енергетиката и туризма инициира разработване на Национална стратегия за развитие на минната индустрия, наричана по-нататък „Националната стратегия”.

Минерално-суровинната индустрия е важна за България и е една от най-добре развиващите се през последните години. Именно в този отрасъл страната ни най-много се доближава като производителност на труда до средната на ЕС и значително надвишава средната производителност за останалите браншове.

България е една от държавите в Европейския съюз, която заедно с Германия, Австрия, Полша, Чехия, Румъния, Швеция и други има дългогодишни традиции и опит в развитието на минерално-суровинната индустрия.

В настоящия момент българските минни предприятия работят успешно и рентабилно. В бранша активна стопанска дейност развиват повече от 300 дружества и организации от областта на проучването, добива и преработка на подземни богатства и свързаните с това дейности и услуги. В отрасъла работят пряко около 25 000 души, които осигуряват около 5% от брутния вътрешен продукт на страната. Още 120 000 работни места съществуват заради обслужването на компаниите в отрасъла.

През последните години в минната индустрия на страната бяха привлечени значителни чуждестранни и български инвестиции. Редица дружества вече прилагат най-добрите световни практики за проучване, добив и преработка на подземни богатства.

През 2015 г. общият добив на подземни богатства в България възлиза приблизително на 79.5 млн. тона. Изчислено на глава от населението се падат по 11 тона, което е много показателен индекс. Съгласно този индекс България попада в определението за „минна държава” с показател над средния в световен мащаб. България е на трето място по добив на мед и на четвърто място по добив на злато в Европа, което показва водещото място на страната ни в европейския рудодобив.

Налице са добри практики както в ЕС, така и в България, които могат и следва да се прилагат и непрекъснато да се усъвършенстват за постигане на устойчиво развитие на минната индустрия.

Реализирането на общите и специфични стратегически цели чрез Плана за действие ще създаде предпоставки и законови гаранции за устойчиво развитие на минната индустрия в България в съответствие с Европейската инициатива за суровините и провеждане на единна и ясна държавна политика по отношение на подземните богатства на страната.

Националната стратегия има за цел устойчиво развитие на минната индустрия чрез осигуряване на балансиран икономически, социално и екологично отговорен подход към проучването, добива и преработката на подземни богатства в Република България. Постигането на тази цел изисква създаване на прозрачна регулаторна и фискална среда, както и на достъпна и ефективна институционална среда.

Реализирането на стратегическите цели на Националната стратегия ще гарантира:

- Стабилна инвестиционна среда за отрасъла;
- Създаването и изпълнението на целенасочени дългосрочни програми за проучване, добив и преработка на подземните богатства;
- Ефективна система за контрол на дейностите по проучване, добив и преработка на подземните богатства;
- Превенция на незаконния добив;
- Ефективно обслужване и регулиране на дейностите в отрасъла от добре обучен и ресурсно осигурен персонал.

Постигането на посочените резултати е решаващо за устойчивото управление на подземните богатства и за изграждането на минния бранш, като:

- модерен и ефективен в проучването, добива и преработката на подземни богатства;
- функциониращ по ясно определени нормативни изисквания с минимални правомощия за субективна оценка;
- гарантиращ устойчив социално-икономически растеж;
- работещ с грижа за околната среда, като свежда до минимум последствията от добивната дейност и гарантира рекултивацията на миннодобивните площи.

II. Визия „2030”

През 2030 г. Република България ще бъде регионален лидер в рационалното оползотворяване на запасите от подземни богатства и развитието на минните общности. Минната индустрия в Република България е структуроопределящ отрасъл и един от основните двигатели на икономическото развитие чрез повишаване на потреблението на суровини от вътрешния пазар и производство на крайни продукти с висока добавена стойност. Минната индустрия се развива чрез ефективно, комплексно и дългосрочно оползотворяване на подземните богатства в съответствие с изискванията за устойчиво развитие, обхващащо трите основни аспекта: икономически, екологичен - зелена минна индустрия, социален - корпоративна социална отговорност.

III. Важни характеристики и особености на минната индустрия

• Минният отрасъл е капиталоемък

Проучването, добивът и преработката на подземните богатства зависят от техническите възможности на операторите и са капиталоемки. В минната индустрия нови мощности не се реализират бързо. Изграждането на едно ново предприятие за експлоатация на подземни богатства, в зависимост от техния вид, отнема средно между пет и дванадесет години, и до двадесет години - за големите проекти. Реализацията се изпълнява на части, като всеки етап се основава и зависи от резултатите от предходния такъв. В този смисъл наличието на стабилна инвестиционна среда е абсолютна предпоставка за развитие на отрасъла.

- **Достъп до подземни богатства**

Съществуват множество фактори, които трябва да бъдат взети предвид от проучвателните и добивни дружества, когато решават да инвестират в проучване, добив и преработка на подземни богатства. Преглед на минните дружества на Института „Фрейзър“ установява, че в тази връзка политическият климат на даден регион става все по-важен за инвестиционните решения. Възникват проблеми с нарастващата несигурност при прилагането на закони, административното дублиране и политическата нестабилност в даден регион. В много случаи се ограничава достъпът до територията за целите на търсенето и проучването и добива, като се дава предпочитание на други отрасли (земеделие, дърводобив и др.) без обоснована икономическа оценка за предимствата на всяка от конкуриращите се форми на земеползване.

- **Конкурентоспособност на минната индустрия**

Икономиката се нуждае от стабилни и разходоэффективни доставки на подземни богатства и следователно – конкурентна минна индустрия. Конкурентността на минната индустрия може да се дефинира като възможност да се осигурят средно- и дългосрочни доставки на подземни богатства за икономиката чрез предоставяне на достъп до суровини.

С други думи, конкурентността на минната индустрия се определя като способност да се направи значителен принос към задоволяване на търсенето на подземни богатства за минната индустрия и обществото от гледна точка на количество, качество и себестойност на продукцията. Конкурентността се обуславя от качеството и количеството на находищата на подземни богатства и от политическата, правната, административната, социалната и икономическата среда, в която добивът се осъществява.

Когато се сравнява минната индустрия с други отрасли, може да се открие една основна разлика: подземните богатства се добиват за отраслите нагоре по веригата, като строителна, металургична и химическа промишленост. Следователно икономическият успех на минната индустрия е в тясна връзка с успеха и конкурентността на тези отрасли. Конкурентността на минната индустрия трябва да бъде видяна от холистична гледна точка, разглеждайки потребността от суровини за тези отрасли.

Конкурентността на минната индустрия се измерва и оценява на две основни плоскости – спрямо останалите национално значими отрасли и спрямо географските (обособените – международни, регионални и национални) пазари.

- **Особености на рамката за политика по отношение на подземните богатства**

Осигуряването на устойчив добив на подземни богатства за националната и европейската икономика изисква интердисциплинарен и/или междуведомствен подход. Само такъв подход може да отчете сложността на темата за подземните богатства.

- **Пазарно търсене на суровини**

Потребността от подземни богатства произтича от общественото потребление (икономика) на една държава. Показател е степента на индустриализация и структуриране на държавата.

Балансът на запасите от подземни богатства и извършването на пазарни анализи включват: определяне на вътрешното търсене на суровини, добив и внос на суровини на фона на глобалния пазар, за да се покажат баланси на

запасите и опции за развиване на предлагането на суровини. Статистическото събиране на данни се осъществява от държавата (контролирано със закон), както и от външни институции. Голям брой организации по цял свят провеждат международни анализи на суровините.

- Въпросът с предлагането

Суровини, които не могат да бъдат добити в достатъчно количество за задоволяване на местното търсене от територията на държавата, трябва да бъдат внасяни. Обратното, междинните и/или крайните продукти на производствения отрасъл може да се изнасят. Вносът на суровини трябва да бъде отразен в статистиката.

Суровинният отрасъл на една държава е обуславящ за достатъчността на продукцията и/или за вноса за задоволяване на отрасъла. Суровинните материали, добити в една държава, могат да бъдат и експортирани. Събират се митнически налози в същия размер, както при вноса.

Проверяването и контролът на правата върху подземните богатства е съществена задача на Министерството на енергетиката, отговарящо за суровините, особено за предоставянето и гарантирането на правата върху подземните богатства (защита на инвестициите и на достъпа до суровини). Съответната нормативна база планира различни процедури на предоставяне. Редица аспекти на екологичното законодателство имат отношение към този сектор. Исканията да добиват суровинни материали са задължени да получат концесия за добив, като преминават през различни процедури и представят на властите достатъчно доказателства и удостоверения, които се отнасят до проучването на находища, определянето на запасите и ресурсите, до самата експлоатация, приключването на работите и бъдещото използване на терените след закриване на мината.

- Финансова политика

Данъци и мита от добиващите суровинни материали за държавата. Това може да се отнася за правата върху подземните богатства, добива и др. и е особено релевантно, защото една привлекателна фискална политика влияе решаващо върху инвестициите на бизнеса.

Държавната финансова политика трябва да играе ролята на регулатор на търсенето, проучването и добива без прилагането на ограничителни и забранителни административни решения.

- **Геоложките дейности** обезпечават минерално-суровинната индустрия с регионални геоложки изследвания и прогнози и са основа за развитието на отрасъла. В тези дейности основна роля изпълняват **националните геоложки служби**. Те планират и провеждат регионалните геоложки изследвания и търсещо-прогнозните дейности и обезпечават обществото с изследвания върху сеизмичността, геоложките рискове и др. Националните геоложки служби имат специфична роля в политиката на планиране на суровините и осигуряват информация за тях, а в някои страни участват пряко в търсенето и проучването им. От друга страна, днес е обичайно да се възлагат на проучвателни компании проучвания на локални находища, които могат да бъдат разработени и експлоатирани от местни и от международни дружества.

- **Политиката за планиране на подземните богатства** е решаваща за минната индустрия и се основава на планиране на земеползването, което играе

специална роля. Находищата са локално ограничени и изчерпаеми, като това е особено важно, когато се определят приоритети на планирането на земеползването, ако предмет на обсъждане са няколко типа използване на дадена територия. Така планирането на добива на подземните богатства трябва не само да гарантира едно добре дългосрочно планирано обособяване на площи за минен добив, но и всеобхватно балансиране на минния добив и на другите видове ползване. Съответната информация за находището трябва да бъде интегрирана в пространственото структуриране.

Държавата трябва да диференцира подхода си към различните групи подземни богатства, като ясно посочи тези, които имат стратегическо значение за нейното развитие, и заяви държавната нужда от техния добив. В тези случаи земеползването с оглед на осъществяване на добив на подземни богатства ще бъде приоритет, а инвеститорът ще бъде обезпечен с нормативно уредени, облекчени процедури за започване на проекта си.

Прилагането на подобен механизъм изисква предварително разработване на система за измерване на стойността на природните ресурси (на екосистемните услуги и на биоразнообразието), като тази стойност бъде включена в процеса на взимане на решение за предоставяне на права за търсене, проучване и добив на подземни богатства или за предпочитане на друг вид земеползване.

- Политика по отношение на околната среда

Като всяка друга индустрия добивът и преработката на минерални суровини въздействат върху компонентите на околната среда, поради което са предмет на регулация и от екологичното законодателство. За свеждане на отрицателните въздействия от минния добив върху околната среда до минимум е необходима задълбочена верификация (независима оценка на качеството) на миннодобивните проекти. Предвид фундаменталното значение на екологичното законодателство за гарантиране на устойчивото развитие минните компании следва да съблюдават поставените екологични ограничения, независимо от евентуалните затруднения.

- Политика за проучванията и иновациите

Тя играе важна роля за сигурността на суровините, особено за намаляване вноса на суровинни материали. Целта е да се увеличи местният добив чрез:

- Повишаване ефективността на добива на суровини посредством ефективни проучвания в областта на подземните богатства, усъвършенстване на методите на развитие на геоложкото проучване и на възможностите за добив в по-дълбоки залежи, добив в морски условия в националната акватория и в световния океан, за добив на суровини от минни отпадъци, както и усъвършенстване на методите за преработване, рециклиране и повторна употреба на суровините.
- Изследвания в областта на замяна на суровините.
- Изследвания в областта на рециклиране на суровините.

Проучванията могат да се осъществяват от университети и академии, както и от частни или публични институти. Адекватните условия за обучението на специалисти са изключително важни.

Различни институции могат да изпълняват задачи, свързани с определянето и провеждането на политиката по отношение на суровинните материали, което оказва влияние и в осигуряването на доставки от суровини.

- **Политика за опазване на геоложкото наследство**

IV. Европейска рамка за изработване на Националната стратегия

1. Мадридската декларация за суровините от 2010 г. е обобщение на решенията от Конференцията за европейските минерали в Мадрид и очертава бъдещето на: търсенето и проучването на суровини в Европа; политиката за подземните богатства на ниво ЕС и на национално ниво; национални, регионални и локални политики за планиране на минерални суровини; ефективни процедури за издаване на разрешителни.

2. Инициатива за суровините

Посочените в Мадридската декларация за суровините искания на сектора са включени в препоръките на Инициативата за суровините и в окончателния ѝ доклад. За следващите 5 години се планира ежегоден преглед на напредъка по Инициативата, която да бъде включена в програма и в Стратегия 2020 на Европейската комисия.

В Инициативата за суровините „определянето на правилните рамкови условия в ЕС, така че да се насърчава устойчивото снабдяване със суровини от европейски източници” се определя като един от трите стълба на интегрираната европейска политика, който заедно с подобряването на достъпа до международните пазари и мерките за снижаване на потреблението на първични суровини ще доведе до необходимата степен на сигурност на суровинните доставки и за устойчиво развитие.

3. Становището на Европейския икономически и социален комитет за Европейската минна индустрия за неенергийни цели (2008 г.) в своите заключения и препоръки очертава:

- основните стълбове за бъдещата сигурност на доставките в Европа (местни, международни, изграждане на капацитет и ефективно използване на ресурсите);
- необходимостта от по-добра нормативна уредба чрез подобрена правна рамка и система на разрешителни; обмен на най-добри практики в областта на политиките за планиране; намаляване на прекомерната административна тежест при издаването на разрешителни; улесняване на проучвателните дейности;
- насърчаване на устойчивото развитие при разширяването на местата за добив на подземни богатства;
- подобряване на контрола по охраната на земните недра;
- подобряване на съвместимостта между рудодобива и опазването на околната среда чрез разпространяване на най-добрите практики във и около зоните по Natura 2000; отстояване на принципите за близост при транспортните процедури с цел намаляване на замърсяването и разходите, както и подобряване на достъпа до ресурси;

- активиране на проучванията на залежите на равнище ЕС чрез създаване на Европейски геологически капацитет и на Европейска информационна система за рудните ресурси, които следва да се изградят чрез националните геоложки институти на държавите членки.

4. Окончателен доклад по Проект на ЮНЕП „Икономика на екосистемите и биоразнообразието”, реализиран под егидата на програмата на ООН за околната среда

Докладът акцентира върху три области – природната екосистема (гори), човешкото селище (градове) и стопанския сектор (минно дело), и демонстрира как икономическите концепции и инструменти могат да помогнат на обществото да вземе предвид стойността на природата при взимането на решения на всички равнища. Докладът показва как остойностяването и плащанията за екосистемни услуги могат да доведат до по-добро стопанисване на природния капитал.

5. Директива 94/22/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно условията за предоставяне и ползване на разрешения за търсене, проучване и производство на въгледороди

С разпоредбите на Директивата е съобразен и действащият Закон за подземните богатства.

6. Директива 2009/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. относно съхранението на въглероден диоксид в геоложки формации и за изменение на Директива 85/337/ЕИО на Съвета, директиви 2000/60/ЕО, 2001/80/ЕО, 2004/35/ЕО, 2006/12/ЕО и 2008/1/ЕО и Регламент (ЕО) № 1013/2006 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ, L 140/114 от 5 юни 2009 г.).

Директивата е транспонирана в българското законодателство с приемането на Закона за съхранение на въглероден диоксид в земните недра, Закона за опазване на околната среда, Закона за водите, Закона за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети, Закона за управление на отпадъците и Наредба № 10 от 6 октомври 2003 г. за норми за допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на серен диоксид, азотни оксиди и общ прах, изпускани в атмосферния въздух от големи горивни инсталации.

7. Ръководство на Европейската комисия относно предприемането на нови дейности за добив на минерални суровини за неенергийни цели по начин, който да е в съответствие с изискванията на Натура 2000 (юли 2010 г.).

В ръководството е посочено как могат да бъдат задоволявани потребностите на добивната промишленост, като същевременно се избягват отрицателни последици за дивата флора и фауна и въобще за природата. Разгледано е как потенциалните въздействия на добивните дейности върху природата и биоразнообразието могат да бъдат сведени до минимум или дори да бъдат напълно избегнати. Изтъкнато е важното значение на стратегическото планиране, на подходящото оценяване на новите начинания, както и необходимостта от адекватни мерки за смекчаване на вредните въздействия.

Ръководството съдържа многобройни примери за добри практики и показва как някои проекти за добивна дейност могат дори да бъдат полезни за биоразнообразието - чрез осигуряване на висококачествени екологични ниши.

8. Директива 2010/75/ЕС относно емисиите от промишлеността (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването). Директивата е транспонирана в българското законодателство със Закона за опазване на околната среда, Закона за чистотата на атмосферния въздух и пет подзаконовни нормативни акта.

9. Директива 2006/21/ЕО от 15 март 2006 г. на Европейския парламент и на Съвета относно управлението на отпадъците от миннодобивните индустрии и за изменение на Директива 2004/35/ЕО.

Потокът от минни отпадъци включва материалите, които трябва да бъдат премахнати за получаването на достъп до подземните богатства, като например горния активен почвен слой, отпадъци – скали и отпадъци, останали след материалите, които до голяма степен са били извлечени от суровините. Цялостната рамка за безопасното управление на отпадъците от добивната промишленост на равнището на ЕС включва:

- Директива 2006/21/ЕС относно управлението на отпадъците от добивната промишленост (Минната директива за отпадъците)
- Най-добрите налични техники в минните дейности;
- Изменение на Директивата Seveso II, за да се включат в обхвата обработката на руди и по-специално отпадъкохранилища или язовири, които се използват във връзка с такава обработка на материали.
- Директивата е транспонирана в Закона за подземните богатства от 24 юли 2015 г., като за пълното ѝ транспониране и съответствие с европейското законодателство е написана наредба, която предстои да бъде разгледана от Министерския съвет съгласно чл. 22к от ЗПБ.

10. Пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа

На 20 септември 2011 г. Европейската комисия очерта „Пътна карта“, която има за цел до 2050 г. да направи устойчива икономиката на Европа.

Пътната карта на рационално използваните ресурси за Европа очертава начините за постигане на ефективен от гледна точка на ресурсите растеж, който е от основно значение за просперитета ни в бъдеще.

Тя откроява икономическите отрасли, които употребяват най-много ресурси, и предлага инструменти и показатели за ориентир в Европа и в международен план. Пътната карта представлява план за конкурентоспособност и растеж, който се основава на използването на по-малко ресурси при произвеждането и употребяването на стоки, и на създаването на възможности за бизнес и за откриване на работни места от дейности, като рециклиране, по-добър продуктов дизайн, заместване на материали и екоинженеринг.

11. Резолюция на Европейския парламент от 24 май 2012 г. относно Европа за ефективно използване на ресурсите (2011/2068(INI)) на основание на Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа (COM(2011)0571)

Европейският парламент счита, че европейските ресурси следва да бъдат управлявани по по-стратегически и екологосъобразен начин и че следва да се полагат по-големи усилия за управление на съществуващите ресурси в ЕС и по-специално - полезните изкопаеми, металите и дървения материал, както и на енергийните ресурси, включително изкопаемите горива. Подчертава се потенциалната способност на ЕС да покрие собствените си нужди от суровини и се призовава за намаляване зависимостта на ЕС от внос на суровини, произведени по методи, които са неустойчиви от гледна точка на околната среда.

12. Решение на Европейската комисия от 23 юни 2010 г. по повод на Резолюция на Европейския парламент от 5 май 2010 г., призовавайки за обща забрана на използването на цианидните технологии при преработка на минералните суровини в Европейския съюз.

След задълбочен анализ на въпроса Европейската комисия смята, че обща забрана на цианиди не е оправдана от здравословна и природосъобразна гледна точка. Съществуващото законодателство особено относно управлението на отпадъците от минно-добивната дейност (Директива 2006/21/ЕО) съдържа точни и строги изисквания за осигуряване на подходящо ниво на безопасност на съоръженията за минните отпадъци. Крайните стойности за съхранение на цианид, както са определени в Директивата, са възможно най-строгите и на практика налагат стъпки за унищожаване на използвания цианид преди неговото съхранение.

V. Обобщение на силните и слабите страни на минната индустрия в България (SWOT анализ)

Силни страни	Слаби страни
Наличие на подземни богатства от всички групи и голям брой потенциални обекти за проучване.	Подземните богатства са невъзобновяеми ресурси.
Богат опит и традиции при търсенето, проучването, добива и преработката на подземни богатства.	Липса на национална стратегия и политика в сектора.
Предприятията от Сектор „Добивна промишленост” като цяло са рентабилни и конкурентни на тези от бранша в Европейския съюз.	Непригодна статистическа информация за целите на прогнозиране на търсенето (потреблението) на подземни богатства (с изключение на енергийните суровини).
Развитието на минната индустрия е тясно свързано и определящо за развитието на отраслите по технологичните вериги след проучването, добива и преработката на подземните богатства, като	Значими територии попадат в зоните на „Натура 2000”, което създава ограничения и налага провеждането на допълнителни процедури от

<p>металургия, строителство, химическа промишленост, машиностроене, електротехника, електроника и др.</p> <p>Брутна добавена стойност на едно заето лице в Сектор „Добивна промишленост” нараства и е значително по-висока от общата за страната и индустрията.</p> <p>Минната индустрия в цифри през 2015 г. (средно годишно):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Произведена продукция – около 5% от брутният вътрешен продукт на страната от отдадени на концесия над 0,9% от територията на страната; • Износ - над 3,4 милиарда лв. ; • 100 % осигуряване на варовика за сероочистващите инсталации на ТЕЦ-овете; • Над 50% от общо произведената електроенергия в страната се пада на термични централи, захранвани с български въглища; • Брой осигурени - около 30 000 души (пряко) и около 120 000 в обслужващи бранша дейности. <p>Наличие на специфичен геопонд за подземни богатства - добра геоложка изученост и информационна осигуреност.</p> <p>Голям потенциал за намиране на нови находища на минерални суровини (Cu, Au и др.)</p> <p>Потенциал за разработване на нетрадиционни суровини – различни видове полезни изкопаеми от</p>	<p>кандидатите за получаване на права за търсещо-проучвателни и добивни работи в тези територии.</p> <p>Конкуренция с други ползватели на земята, като строителството, селското стопанство, туризъм, опазване на природата и др.</p> <p>Създава рискове (влошаване на параметрите на работната среда, отрицателни социални ефекти, замърсяване на въздуха, шум, замърсяване на почвата и водата и въздействие върху нивото на подземните води, нарушаване на релефа и ландшафта и визуалното въздействие върху околния пейзаж - до рекултивирането им), които могат да се управляват чрез постигане качество на околната среда и на условията на труд.</p> <p>Рискове от аварии и инциденти, характерни за тежката индустрия.</p> <p>Нелоялна конкуренция. Наличие на сив сектор и незаконен добив на строителни, скалнооблицовъчни материали и индустриални минерали.</p> <p>Недостатъчно използване на наличните насърчителни средства, предоставяни от различни европейски програми.</p> <p>Дълъг срок на инвестиционния процес - от проучването до реализацията на минни проекти.</p> <p>Недостатъчна информираност за запознаване на обществото със значимостта на отрасъла.</p> <p>Липса на политики в областта на планирането на потреблението на подземните богатства.</p>
--	--

<p>групата на индустриалните минерали.</p> <p>Осигуряване на приходи в държавния и общинските бюджети, обществените фондове, данъци, такси и т.н.</p> <p>Социални ефекти - осигуряване на работни места не само в минната индустрия, но и в металургията, химическата промишленост, машиностроенето др. Минната индустрия дава силен тласък на социално-икономическото развитие и благосъстояние на общините, на чиято територия са открити и се добиват подземни богатства.</p> <p>Добър потенциал за реализация на вътрешния и външните пазари (само за отделни групи подземни богатства). Нарастващи потребности от суровини и енергия в национален мащаб.</p> <p>Политическа и финансова стабилност в България.</p> <p>Лесен достъп до Европейските пазари.</p> <p>Налице са изпълнителски, ръководни и научноизследователски кадри и институции за тяхната подготовка.</p>	<p>Слаба осигуреност с нефт, газ и високоенергийни въглища.</p> <p>Вътрешният пазар е силно зависим от външни въздействия.</p> <p>Колизия на Закона за подземните богатства с други нормативни документи с определящо значение за бранша.</p> <p>Недостатъчно използване на научния потенциал на страната (висши училища и БАН).</p>
<p>Възможности / Перспективи</p>	<p>Опасности / Неблагоприятни условия</p>
<p>Осъзната необходимост на ниво ЕС за оценка и използване на минерално-суровинния потенциал на страните членки.</p> <p>Непрекъснато растящо световно и национално потребление на суровини и енергия.</p> <p>Разработване на нови или модифицирани стари междинни и крайни продукти.</p>	<p>Голям пазарен риск, особено за борсовите продукти. Циклично повтарящи се периоди на по-ниски и по-високи цени с големи амплитуди.</p> <p>Риск от недопроучването и непотвърждение на полезни компоненти и риск от стихийни бедствия.</p> <p>Риск от липса на пазарен баланс (търсене/предлагане) при строителните материали вследствие на небаланси-</p>

<p>Високо търсене на металите, индустриалните минерали, на нефта и газта на световните пазари.</p> <p>Бързо развитие на производствените технологии, на минната и преработвателна техника.</p> <p>Достъп до външни инвестиции и окрупняване на бизнеса (вертикална интеграция) в отрасъла.</p> <p>Наличие на незаета работна ръка в някои региони.</p> <p>Разработване на нетрадиционни суровини.</p> <p>Използване на „зелени“ технологии.</p> <p>Развитие на техниката и на технологиите, създаващи възможности за екологично и здравословно (безопасно) производство, както и за проучване и добиване на все по-трудно достъпни подземни богатства, на все по-големи дълбочини и с все по-ниски съдържания на полезни компоненти.</p> <p>Внедряване на водещи световни и европейски технологии в добива и преработката на подземни богатства за повишаване извличането на полезни компоненти и намаляване на загубите при добива и преработването.</p> <p>Използване на финансовите възможности на Европейския съюз за развитие на минния отрасъл.</p>	<p>рани процеси за търсене и проучване на тези материали.</p> <p>Затруднен достъп до наличната статистическа информация в Националния статистически институт.</p> <p>Неефективен диалог по дискусийни въпроси с неправителствените природозащитни организации.</p> <p>Неефективни комуникации с потенциални инвеститори, заявили интерес за търсене и проучване.</p> <p>Липса на политика за планиране на търсенето, проучването и добива на подземните богатства, преодоляваща колизията със защитени зони по Натура 2000, с енергийни мрежи, проектни трасета от системата на цялата национална инфраструктура (газова, пътна, жп и др.), както и с плановете за развитие на териториите, приети от местната власт.</p> <p>Затруднен достъп до земя.</p> <p>Силно динамична и слабопрогнозируема финансова и икономическа външна среда със силно влияние и въздействие върху националната ни икономика.</p> <p>Свито потребление на местни скалнооблицовъчни материали и необходимост от предприемане на защитни мерки спрямо вноса от държави извън ЕС.</p> <p>Риск, свързан със значителни инвестиции, за да се осигурят здравословни и безопасни условия на труд на работещите.</p> <p>Значителни инвестиции за опазване на околната среда и за рекултивация.</p>
---	--

<p>Използване на европейските практики за хармонизиране на минния отрасъл на България.</p> <p>Създаване на възможност за подготовка на висококвалифициран персонал за всяко конкретно направление от отрасъла.</p> <p>Повишаване на заетостта и на стандарта на живот на населението.</p> <p>Осигуряване на балансиран икономически и екологично-отговорен подход към проучването, добива и преработването с цел устойчиво развитие на минерално-суровинната индустрия.</p> <p>Добиване на минерални енергийни суровини от нетрадиционни източници чрез използване на водещи световни технологии и при строго съблюдаване на законодателството за опазване на околната среда.</p> <p>Развитие на производства на продукти с по-голяма добавена стойност по технологичните вериги след добива и преработването на подземни богатства.</p> <p>Ефективно събиране и рециклиране на отпадъците по цялата технологична верига на преработката на метални, петролни и други продукти във всички индустрии по веригата след добива.</p> <p>Рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и на вторични материали.</p> <p>Оползотворяване на суровините в минните отпадъци</p>	<p>Значителен риск от нелоялна конкуренция под формата на незаконни добивни дейности.</p> <p>Риск от недостатъчно ясна и прозрачна регулаторна рамка, свързана с различни аспекти от управлението на подземните богатства.</p> <p>Влиянието на външни и вътрешни политически, икономически, социални и екологични фактори върху икономиката на страната и тяхното отражение върху индустрията, транспорта, строителството и др.</p>
---	---

<p>Създаване на адекватна нормативна уредба по отношение на отрасъла, осигуряваща ефективен и балансиран достъп до подземни богатства и опазване на околната среда, и съобразена с принципите за публичност, прозрачност, равнопоставеност и конкуренция при предоставяне на права за търсене, проучване и добив на подземни богатства.</p>	
<p>Създаване на адекватна и ефективна нормативна уредба по отношение на планиране на ползването и урегулиране на територията при предоставени права.</p>	

VI. Стратегически цели

Стратегическите цели допринасят за постигане на визията, отразяваща крайния резултат от действията на публичните институции.

Въз основа на направения анализ се формулират следните стратегически цели:

1. Повишаване на ефективното използване на подземните богатства - въвеждане на ефективни технологии за осигуряване на рационалния им добив и оптималното им оползотворяване. Насърчаване повишаването на извличане на полезни компоненти и намаляване на загубите при добива и преработката. Насърчаване на комплексното оползотворяване на подземните богатства и на получените минни отпадъци при добива и преработката им.

За поощряване на устойчивото развитие на минната индустрия и за реализирането на тази цел се формулират следните оперативни цели:

1.1. Насърчаване на прилагането на методи за търсене и проучване и на технологии за добив и преработка, осигуряващи рентабилна експлоатация на находища с по-ниски съдържания на полезния компонент.

1.2. Стимулиране на инвестиции от частния сектор в научноизследователска дейност и в иновации, насочени към подобряване и ефективно използване на подземните богатства.

1.3. Подпомагане на дружествата в сектора да работят съвместно, за да се възползват максимално от отпадъците и от вторичните продукти, които генерират (например чрез използване на промишлена симбиоза, при която отпадъците на някои предприятия се използват като ресурси в други).

1.4. Насърчаване развитието на производства на продукти с по-висока добавена стойност по технологичните вериги след добива и преработката на подземни богатства.

1.5. Насърчаване износа на крайни продукти в резултат на добива и преработката на подземни богатства.

2. Усъвършенстване на политиките по опазване на околната среда и земните недра, опазване на съществуващите защитени зони, съхраняване на екологичната цялост на райони, в които има добивни дейности. Прилагане на технологии, водещи до намаляване на отрицателното въздействие върху околната среда и генерирането на отпадъци от минната индустрия. Превръщане на минните отпадъци в ресурси и спад на генерираното количество минни отпадъци на глава от населението.

За реализиране на тази цел се формулират следните оперативни цели:

- 2.1. Стратегическо планиране на подземните богатства чрез райониране на страната, основано на планиране на земеползването по такъв начин, че да се осигури достъп до находищата на подземни богатства, при съобразяване, от една страна, на стратегическата значимост на съответната група подземни богатства, а, от друга страна, с баланса на конкурентните начини на земеползване на базата на социално-икономически анализи, в т.ч. опазване на защитените зони, включени в Натура 2000. Така планирането на подземните богатства трябва не само да гарантира едно дългосрочно добре планирано обособяване на площи за минен добив, но и всеобхватно балансиране на минния добив и на другите видове ползване на земята.
- 2.2. Опазване на земните недра чрез рационално използване на подземните богатства на всеки етап - проучване, добив и първична преработка.
- 2.3. Нормативно уреждане на приоритета на оползотворяването на минните отпадъци и доизвличането на ценни компоненти от тях пред предоставянето на права за добив върху новооткрити находища на подземни богатства.
- 2.4. Стимулиране на внедряването на нови технологии, които съответстват на най-добрите налични практики, изключващи висок потенциален риск за околната среда и общественото здраве.

3. Устойчиво развитие на регионите, в които е съсредоточена минната индустрия, по време на експлоатацията на находищата и след това. Повишаване на прозрачността и информираността на гражданите и на гражданското общество по отношение на процесите на управление на подземните богатства.

За реализиране на тази цел се формулират следните оперативни цели:

- 3.1. Насърчаване внедряването на нови технологии, способстващи създаването на безопасни работни места в минната индустрия.
- 3.2. Поддържане на информационни, образователни и комуникационни програми за осъществяване на диалог между бизнеса, публичните институции и местните общности през периода на осъществяване на инвестиционния проект.
- 3.3. Стимулиране на бизнеса за повишаване на квалификацията на заетите в миннодобивните предприятия и в подготовката на кадри за минната индустрия.
- 3.4. Осигуряване на условия за прозрачност и информираност на гражданите в процеса на предоставяне на права върху подземни богатства.

VII. Специфични цели и дейности по подотрасли

1. Геологопроучвателна дейност

1.1. Насърчаване на геологопроучвателната дейност на територията на Република България, в континенталния шелф и в изключителната икономическа зона в Черно море чрез усъвършенстване на нормативната база за управление и финансиране на дейността.

1.2. Създаване на условия и стимули за прилагане на модерна наземна и дистанционна апаратура при провеждане на регионални геоложки и геофизични изследвания.

1.3. Насърчаване на търсенето на нови типове минерални суровини и находища.

1.4. Поддържане на геоложка база данни и информационни системи в съответствие с изискванията на ЕС и прилагане на цифровизацията и ГИС технологиите в обработката на наличната геоложка информация.

2. Метални полезни изкопаеми

2.1. Разширяване и интензифициране на изследователските и търсецо-проучвателните работи за откриване на нови медни, златни и оловно-цинкови находища с цел увеличаване на добивните и преработвателните мощности на предприятията за преработка на руди на цветните и благородните метали.

2.2. Повишаване на ефективността при добива и преработката на руди на цветните и благородните метали и насърчаване на производството на продукти с по-висока добавена стойност по технологичната верига.

2.3. Интензифициране на модернизацията на съществуващите производствени мощности за добив и преработка на оловно-цинкови руди.

2.4. Насърчаване на търсенето и проучването на метални суровини, които са от изключителна важност за Европа, в съответствие с Европейската инициатива за суровините.

2.5. Повишаване на безопасността и подобряване на условията на труд при експлоатацията на находища от група 1 съгласно чл. 2, ал. 1 от ЗПБ.

3. Неметални полезни изкопаеми – индустриални минерали

3.1. Разширяване гамата на добиваните индустриални минерали.

3.2. Достигане изискванията на световните стандарти за качество с цел разширяване на възможностите за износ на произведените продукти от индустриални минерали.

3.3. Повишаване безопасността и подобряване условията на труд при експлоатацията на находищата от група 2 съгласно чл. 2, ал. 1 от ЗПБ.

4. Нефт и природен газ

4.1. Насърчаване на търсенето, проучването и добива при прилагане на водещи световни и европейски технологии за добив и на практики за опазване на околната среда.

4.2. Повишаване на безопасността и подобряване на условията на труд при експлоатацията на находища от група 3 съгласно чл. 2, ал. 1 от ЗПБ.

5. Твърди горива

- 5.1. Добивът на лигнитни въглища да се запази или да надвиши ниво 35-36 млн. тона/годишно.
- 5.2. Оценка на възможностите за друг вид методи при нерентабилност или невъзможност за прилагане на традиционни минни методи.
- 5.3. Повишаване на безопасността и подобряване на условията на труд при експлоатацията на находища от група 4 съгласно чл. 2, ал. 1 от ЗПБ.

6. Строителни материали

- 6.1. Постигане на баланс между търсене и предлагане на пазара за инертни материали чрез контрол на натовареността на територията на страната с кариерни дейности. Подобряване на инвестиционната среда и на конкурентността на пазара.
- 6.2. Устойчиво разработване на находищата на строителни материали, опазване на земните недра и околната среда и ограничаване на негативните социално-икономически ефекти от незаконни добивни дейности.
- 6.3. Повишаване на безопасността и подобряване на условията на труд при експлоатацията на находища от група 5 съгласно чл. 2, ал. 1 от ЗПБ.

7. Скалнооблицовъчни материали

- 7.1. Възстановяване на количествените показатели на добива на скалнооблицовъчни материали съобразно конюнктурата на пазара и въвеждане на защитни мерки срещу внос на материали, които се произвеждат в страната, от държави, които са извън Европейския съюз.
- 7.2. Намаляване себестойността на произвежданите скалнооблицовъчни материали чрез въвеждане на модерни технологии за добив и обработка на скални блокове и максимално ефективно използване на добитите скални блокове.
- 7.3. Създаване на нови декоративни марки скалнооблицовъчни материали и налагането им на вътрешния и на европейския пазар.
- 7.4. Повишаване на безопасността и подобряване на условията на труд при експлоатацията на находища от група 6 съгласно чл. 2, ал. 1 от ЗПБ.

8. Минни отпадъци

- 8.1. Устойчиво управление на минните отпадъци от добива и първичната преработка на подземните богатства.
- 8.2. Прилагане на йерархия при управлението на минните отпадъци при спазване на следните приоритети:
 - а) предотвратяване образуването на отпадъци от минната индустрия чрез прилагане на методи и технологии за извличане и преработка на подземните богатства, които свеждат до минимум произвеждането на отпадъци;

- б) насърчаване оползотворяването на отпадъците;
- в) екологосъобразно обезвреждане на минните отпадъци в съответните категории съоръжения за минни отпадъци.

8.3. Въвеждане на законодателни промени с оглед пълното хармонизиране на националното законодателство, регламентиращо управлението на минните отпадъци, със законодателството на ЕС в областта. Ускорено реализиране на проекти за отстраняване на стари екологични щети от депа за отпадъци от затворени мини - собственост на държавата.

8.4. Създаване на условия и насърчаване на оползотворяването на минните отпадъци - пътното строителство, както и в дейности по брегоукрепване.

VIII. Дейности за постигане на поставените оперативни цели:

Оперативна цел 1.1. Насърчаване прилагането на методи за търсене и проучване и на технологии за добив и преработка, осигуряващи рентабилна експлоатация на находища с ниски съдържания на полезния компонент.

Дейност:

- Стимулиране прилагането на такива методи чрез оценка на рентабилността и въвеждане на ефективни стимули за разработването на подобни находища.

Оперативна цел 1.2. Стимулиране на инвестициите от частния сектор в научноизследователска дейност и в иновации, насочени към подобряване на ефективното използване на подземните богатства.

Дейност:

- Въвеждане на изисквания към кандидатстващите за получаване на права върху подземни богатства по отношение на инвестиране в научноизследователска дейности и иновации, насочени към подобряване на ефективността при използване на подземните богатства.

Оперативна цел 1.3. Подпомагане на дружествата в сектора да работят съвместно, за да се възползват максимално от отпадъците и вторичните продукти, които генерират (например чрез използване на промишлена симбиоза, при която отпадъците от някои предприятия се използват като ресурси в други).

Дейност:

- Осигуряване на стимули за създаване на индустриални клъстери.

Оперативна цел 1.4. Насърчаване развитието на производства на продукти с по-висока добавена стойност по технологичните вериги след добива и преработката на подземни богатства.

Дейност:

- Насърчаване изграждането на мрежи от приложно ориентирани научни изследвания за суровини. Стимулиране на научно-производствената дейност за намирането на нови приложения на добитите подземни богатства. Реализиране на научния потенциал на висшите училища и на Българската академия на науките чрез трансформиране на натрупаните научни знания в научни продукти за решаването на конкретни производствени проблеми и реализирането на ноу-хау в иновативни технологии, които да бъдат внедрявани в минната индустрия.

Оперативна цел 1.5. Насърчаване износа на крайни продукти - резултат от добива и преработката на подземни богатства.

Дейност:

- Търсене на възможности за повишаване на експортната конкурентоспособност на крайните продукти – резултат от добива и преработката на подземни богатства.

Оперативна цел 2.1. Стратегическо планиране на подземните богатства чрез райониране на страната, основано на планиране на земеползването по такъв начин, че да се осигури достъп до находищата на подземни богатства при съобразяване, от една страна, на стратегическата значимост на съответната група подземни богатства, а, от друга страна, с баланса на конкурентните начини на земеползване на базата на социално-икономически анализи, в т.ч. опазване на защитените зони, включени в Натура 2000. Планирането на подземните богатства трябва не само да гарантира едно дългосрочно добре планирано обособяване на площи за минен добив, но и всеобхватно балансиране на минния добив и на другите видове ползване на земята.

Дейности:

- Райониране територията на страната със създаване на територии, обособени за добив на подземни богатства, както и на такива, които са освободени от добив на определени видове подземни богатства, в които добивът е разрешен при предварително определени условия.
- Въвеждане на система за планиране при издаване на разрешителните за търсене и проучване и при предоставянето на концесии за общоразпространени подземни богатства, базирана на анализ на тенденциите и на прогнозите за бъдещо търсене в различните региони на страната, като се вземат предвид стратегиите/плановите за развитие на общините, където ще бъдат развивани тези дейности.

Оперативна цел 2.2. Опазване на земните недра чрез рационално използване на подземните богатства на всеки етап - проучване, добив и първична преработка.

Дейности:

- Ясно и еднозначно регламентиране на изискванията към кандидатите за получаване на права за търсене, проучване и добив на подземни богатства, както и към плановите за разработка и към работните проекти за търсене, проучване, добив и първична преработка на подземни богатства.
- Реализиране на екологосъобразни геологопроучвателни и добивни дейности в съответствие с европейските директиви.
- Повишаване на ефективността при добива и преработката на подземните богатства чрез комплексното и дългосрочното им оползотворяване посредством внедряване на съвременни технологии. Насърчаване на разработването на нетрадиционни суровини и на използването на възобновяеми суровини.

Оперативна цел 2.3. Нормативно уреждане на приоритета на оползотворяването на минните отпадъци и доизвличането на ценни компоненти от тях пред предоставянето на права за добив върху новооткрити находища на подземни богатства.

Дейности:

- Изменения в законодателството, гарантиращи спазването на този принцип.
- Реализация на добри практики за управление на отпадъците от минната индустрия, включващи технологии на управление чрез намаляване обема на отпадъците. Въвеждане по най-добрите стандарти на дейности по ликвидиране на последиците от дейността. Разширяване на възможностите за третиране на отпадъци и последващото им оползотворяване.

Оперативна цел 2.4. Стимулиране внедряването на нови технологии, които съответстват на най-добрите налични практики, изключващи висок потенциален риск за околната среда и за общественото здраве.

Дейности:

- Насърчаване внедряването на технологии за добив и преработка на подземни богатства чрез ползване на водещи световни и европейски технологии, гарантиращи спазването на екологичните норми.
- Реализация на добри практики за управление на отпадъците от минната индустрия, включващи технологии на управление чрез намаляване обема на отпадъците. Изпълнение по най-добрите стандарти по ликвидиране на последиците от дейността. Разширяване на възможностите за третиране на отпадъците и последващото им оползотворяване.

Оперативна цел 3.1. Насърчаване внедряването на нови технологии, способстващи създаването на безопасни работни места в минната индустрия.

Дейност:

- Насърчаване внедряването на технологии за добив и преработка на подземни богатства чрез ползване на водещи световни и европейски технологии, гарантиращи безопасността на работа.

Оперативна цел 3.2. Поддържане на информационни, образователни и комуникационни програми за осъществяване на диалог между бизнеса, публичните институции и местните общности през периода на осъществяване на инвестиционния проект.

Дейност:

- Създаване и реализиране на механизми, които поощряват сътрудничеството между местната общност, инвеститорите, администрацията и неправителствените организации. Осигуряване на институционална рамка и условия за подобряване на координацията и планирането от различните институции по отношение на рамковата политика за подземните богатства.

Оперативна цел 3.3. Стимулиране на бизнеса за повишаване на квалификацията на заетите в миннодобивните предприятия и в подготовката на кадри за минната индустрия.

Дейности:

- Осигуряване на механизми за партньорство и координация между академичните институции, компетентните държавни органи и бизнеса с цел създаване/внедряване на таргетирани образователни и професионални програми, отговарящи на нуждите на индустрията, и за осигуряване на необходимите кадри.
- Насърчаване и изграждане на мрежи от приложно ориентирани научни изследвания за суровини. Стимулиране на научно-производствената дейност за намирането на нови приложения на добитите подземни богатства. Реализиране на научния потенциал на висшите училища и на Българската академия на науките чрез трансформиране на натрупаните научни знания в научни продукти за решаването на конкретни производствени проблеми и реализирането на ноу-хау в иновативни технологии, които да бъдат внедрявани в минната индустрия.
- Държавна институционална подкрепа за обучението на специалисти, необходими в минната индустрия.

Оперативна цел 3.4. Осигуряване на условия за прозрачност и информираност на гражданите в процеса на предоставяне на права върху подземни богатства и при последващия контрол.

Дейност:

- Нормативно уреждане на възможността за привличане на независими висококвалифицирани експерти за консултиране при провеждането на тръжните и конкурсните процедури за предоставяне на права за подземни богатства, приемането на геоложки доклади, изготвени от титулярите на права, осъществяване на контрола по отношение на дейностите по търсене, проучване и добив на подземни богатства.

IX. План за действие

Планът за действие за първите пет години от реализиране на Стратегията е разработен с цел постигане на стратегическите цели, които са заложи в Националната стратегия за развитие на минната индустрия. Той е основен организационно-управленски инструмент за реализация на Стратегията и представлява неразделна част от нея. Планът за действие отчита националния опит, Инициативата за суровините на Европейската комисия, както и Мадридската декларация за суровините.

Предвид значителния потенциал на подземните богатства в Република България – особено в сравнение с другите страни от Европейския съюз, и нарастващата потребност от полезни изкопаеми България би трябвало да разшири възможностите за проучване и експлоатация на своя добивен потенциал, за да се повиши конкурентоспособността на сектора, да се намали зависимостта от внос на суровини и да нарасне приносът на минната индустрия към brutния вътрешен продукт и към развитието на икономиката на страната.

Планът за действие предвижда следните мерки:

1. Подобряване на регулаторната рамка, засягаща подземните богатства, чрез:

- Разработване на диференцирани подходи за различните видове подземни богатства, като се вземат предвид различията в тяхното стратегическо значение, наличието или дефицитът им;
- Механизми за планиране и управление на земеползването за гарантиране на достъпа и за избягване на блокирането на находища на подземни богатства;
- Подобряване и ускоряване на процеса на предоставяне на необходимите разрешения за геологопроучвателните и минните дейности;
- Транспониране на законодателството на Европейския съюз, относимо към регулиране на минно-добивните дейности;
- Стабилизиране на финансовите условия за извършване на минно-добивните дейности, което е гаранция за предвидимост на степента на риска във връзка с мащаба на инвестициите;
- Осигуряване на условия за прозрачност и информираност на гражданите в процеса на предоставяне на права върху подземни богатства и осъществявания контрол по отношение на търсенето, проучването, добива, в т.ч. незаконния добив.

1.1. Осигуряване на максимална прозрачност и участие на заинтересованите страни при разработването на нормативните актове в съответствие с европейското законодателство. Разработване и приемане на изменения и допълнения в Закона за подземните богатства с цел:

- Усъвършенстване на класификацията на подземните богатства чрез промяна относно класирането им в групи и подгрупи, както следва:
 - метални полезни изкопаеми;
 - неметални полезни изкопаеми:
 - индустриални минерали;
 - строителни (инертни) материали;
 - скалнооблицовъчни материали;
 - твърди горива;
 - нефт и природен газ.
- Дефиниране на понятието „първостепенен обществен интерес“ и спецификата на съдържанието му в контекста на обществените отношения, регулирани от ЗПБ. Регламентирането на това понятие трябва да бъде съобразено със стратегическите суровини, определени от националната икономика, и от определените от Европейския съюз критични суровини.
- Политиката за планиране на подземните богатства да намери израз в райониране на територията на страната чрез дългосрочно планиране на земеползването в отделните райони с оглед обособяване на площи за минен добив и преодоляване на колизия с друг вид земеползване.
- Възприемане на разработените правила и на решенията на Европейската комисия относно класифицирането на минните отпадъци.
- Прецизиране на уредбата, касаеща минните отпадъци, чрез премахване на колизията между два едновременно действащи правни

режима, единият от които ги третира като подземно богатство, а другият - като отпадък.

- Пълно транспониране на Директива 2006/21/ЕО от 15 март 2006 г. на Европейския парламент и на Съвета относно управлението на отпадъците от миннодобивните индустрии.
- Уреждане в ЗПБ или в подзаконовите нормативни актове на основните принципи за определянето на концесионните плащания.
- Разработване на специфична нормативна уредба, която да отразява особеностите за формиране на размера на финансови гаранции/провизии, както и възможност за предоставянето им под такива форми, които са изгодни както за държавата, така и за инвеститора.
- Утвърждаване на принципа, че процедурите за принудително отчуждаване на земи ще се прилагат при добив на подземни богатства, чиято стратегическа значимост е призната от закона, и в този смисъл държавната нужда се счита за доказана. За всички останали подземни богатства отчуждителни процедури могат да се инициират само при мотивиране на наличието на държавна нужда.
- При поетапно рекултивирание на нарушени терени в рамките на концесионния договор да се предвиди възможност за поетапно намаляване размера на предоставените финансови гаранции.
- Стимулиране на всеки потенциален титуляр на разрешение за търсене и проучване на общоразпространени или неметални полезни изкопаеми да извършва търсене и проучване и да регистрира търговски открития на максимум видове полезни изкопаеми от тези групи.
- Проучване на европейската практика и на нормативната рамка, касаещи прехвърлянето на права по регистрирани открития на подземни богатства, на която база да се регламентират и в ЗПБ потенциалните възможности, условията и редът за това.
- Намаляване на административната тежест на бизнеса и ясно очертаване на отговорността на изпълнителната власт при предоставянето на административни услуги на отрасъла.
- Регламентиране на обществените отношения между органите на държавната администрация, Българската минно-геоложка камара като национално представителна организация в бранша, местната власт и неправителствените организации.
- Последователно провеждане принципите на равнопоставеност, публичност и прозрачност при регламентиране на процедурите по предоставяне на права върху подземни богатства – разписване на ясни правила и срокове. Премахване на предпоставките за корупция на всички административни нива в процедурата.
- Разработените процедури да гарантират, че правата върху подземните богатства са предоставени след съобразяване на инвестиционното намерение с планираното земеползване и след проведена процедура по глава шеста от Закона за опазване на околната среда.
- Създаване на законови гаранции за прилагане на облекчен режим при промяна на предназначението на земи, покриващи находища на подземни богатства, които са стратегически за държавата.

- Регламентиране в ЗПБ на предпоставките, при които ще се прилага процедура по отчуждаване за държавни нужди или друга процедура, осигуряваща достъпа до земя, за осъществяване дейностите по предоставени по ЗПБ права за добив на стратегически за държавата подземни богатства.
- Достъп до кадастрална информация за имотите в обхвата на съответната разрешена или концесионна площ.
- Да се усъвършенства уредбата, свързана с контрола на действащите договори, както и с превенцията на незаконния добив.
- Въвеждане на защитни мерки срещу внос на минерални суровини и продукти, произведени от тях от държави извън ЕС.
- Да се засили конкурентното начало при предоставяне на разрешения и концесии.
- Да се предвидят комплексни мерки за засилване на контрола върху изпълнението на сключените договори, както и конкретни условия, при които те да бъдат продължавани.
- В процеса на доразвиване и подобряване на законодателната рамка ще бъдат заложили механизми, чрез които да се постигне активно разработване и оползотворяване на находищата, като се намали до минимум възможността за блокиране на площи от недобросъвестни титуляри на права.

1.2. Необходими промени в свързани закони:

- **Закон за държавната собственост (ЗДС) и Закон за общинската собственост (ЗОС)**

Да се предвиди възможност лицата с предоставена концесия за добив на стратегически за държавата подземни богатства да могат да придобиват чрез директна продажба - без търг или конкурс, право на собственост или други права върху земите - публична собственост, които попадат в рамките на определената концесионна площ. Механизмът за придобиване на тези имоти да бъде разработен в съответствие с изискванията на Съобщение на Комисията относно елементите на държавна помощ при продажба на земя и сгради от публични органи (97/С 209/03).

- **Закон за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ)**

Да се предвиди приложимост на облекчения режим по чл. 24, ал. 7 от ЗОЗЗ за промяна на предназначението на земите при реализиране на проекти за добив на стратегически за държавата подземни богатства.

- **Закон за горите**

Да се предвиди облекчен режим за промяна на предназначението на земите при реализиране на проекти за добив на стратегически за държавата подземни богатства с последващо задължение на концесионера за извършване на компенсационно залесяване и/или други компенсационни дейности.

При необходимост следва да бъдат инициирани промени на текстове и в други закони с цел синхронизиране с нормативната уредба в областта на подземните богатства.

2. Разработване на устойчив подход за търсене, проучване и добив на подземни богатства

- 2.1. Разработване на програма за геологопроучвателните дейности в България.
- 2.2. Подобряване на организационната структура на Националната геоложка служба по европейски образец.
- 2.3. Създаване на публичен онлайн каталог на наличната информация в Националния геоложки фонд.
- 2.4. Въвеждане на система за планиране при издаване на разрешителните за търсене и проучване и при предоставянето на концесии за общоразпространени подземни богатства, базирана на анализ на тенденциите и на прогнози за бъдещо търсене в различните региони на страната, като се вземат предвид стратегиите/плановете за развитие на общините, където ще бъдат развивани тези дейности.
- 2.5. Използване на възможностите за финансиране от оперативните програми на дейностите по рекултивация на изоставени минни терени и съоръжения - собственост на държавата.
- 2.6. Реализиране на стратегически геологопроучвателни дейности в съответствие с европейските директиви.
- 2.7. Опазване и популяризиране на геоложкото наследство.
- 2.8. Внедряване на рамковата класификация на запасите и ресурсите на ООН.
- 2.9. Повишаване на ефективността при добива и преработката на подземни богатства чрез комплексното и дългосрочното им оползотворяване посредством внедряване на съвременни технологии. Насърчаване на разработването на нетрадиционни суровини и на използването на възобновяеми суровини.
- 2.10. Насърчаване внедряването на технологии за добив и преработка на подземни богатства чрез ползване на водещи световни и европейски технологии, гарантиращи спазване на екологичните норми.
- 2.11. Въвеждане на нови декоративни марки на пазара чрез предоставяне на съществуващи (но неразработвани в момента) находища на високодекоративни скалнооблицовъчни материали.
3. Използване на финансовите фондове и програми на Европейския съюз за развитие на минната индустрия.
4. Реализация на добри практики за управление на отпадъците от минната индустрия, включващи технологии на управление чрез намаляване обема на отпадъците. Изпълнение по най-добрите стандарти на дейности по ликвидиране на последиците от дейността. Разширяване на възможностите за третиране на отпадъци и последващото им оползотворяване.
5. Да се създадат и да се реализират механизми, които поощряват сътрудничеството между местната общност, инвеститорите, администрацията и неправителствените организации. Да се осигурят необходимите институционална рамка и условия, за да се подобрят координацията и планирането от различните институции по отношение на рамковата политика за подземните богатства.
6. Насърчаване и изграждане на мрежи от приложно ориентирани научни изследвания за суровини. Да се стимулира научно-производствената дейност за намирането на нови приложения на добитите подземни богатства. Реализиране на научния потенциал на висшите училища и на Българската

академия на науките чрез трансформиране на натрупаните научни знания в научни продукти за решаването на конкретни производствени проблеми и реализирането на ноу-хау в иновативни технологии, които да бъдат внедрявани в минната индустрия.

7. Държавна институционална подкрепа на обучението на специалисти, необходими в минната индустрия.

Х. Механизъм за управление, контрол и отчитане на изпълнението и оценка на изпълнението

Минният бранш се развива в динамична среда, изискваща адекватни и навременни политически решения. Поради тази причина се предвижда изпълнението на заложените в Националната стратегия цели, приоритети и дейности да бъдат наблюдавани с оглед идентифициране на нужда от промени както в предвидените механизми, така и в законодателната рамка. Наблюдението ще се осъществява въз основа на качествени критерии и количествени показатели, включващи геоложки, икономически, екологични и социални индикатори при прилагане на стратегията.

1. Роля на Народното събрание:

Народното събрание приема Закон за изменение и допълнение на Закона за подземните богатства, чрез който ще се определят принципите за устойчиво развитие на минната индустрия, както и основните механизми за постигането му в изпълнение на приетата от Министерския съвет Стратегия.

2. Роля на Министерския съвет:

За постигане на целите на Националната стратегия за развитие на минната индустрия Министерският съвет ще контролира изпълнението на Националната стратегия за развитие на минната индустрия, като приема междинните доклади за изпълнението ѝ, представени от министъра на енергетиката, заедно с план за действие за следващия двегодишен период.

3. Роля на министъра на енергетиката:

Министърът на енергетиката управлява процеса по изпълнение на Националната стратегия за развитие на минната индустрия, като:

3.1. координира създаването и изпълнението на Националната стратегия за развитие на минната индустрия и съответния двугодишен план за действие;

3.2. разработва проекти на нормативни актове, свързани с изпълнение на стратегическите цели;

3.3. взаимодейства с други държавни и местни органи при осъществяването на стратегическите цели;

3.4. разработва и представя в Министерския съвет двугодишни доклади за наблюдение, включващи анализ на изпълнението на заложените цели, приоритети и дейности и предложения за промени в действащите механизми и законодателна среда, с оглед коригиране на негативни тенденции при изпълнението на Националната стратегия за развитие на минната индустрия.

XI. Бюджет

За реализирането на дейностите, заложи в Плана за действие за първия петгодишен период от действието на Националната стратегия за развитие на минната индустрия, не е необходимо привличането на допълнителни бюджетни средства.

Планираните дейности ще се реализират със средствата, предвидени в чл. 62, ал. 3 от Закона за подземните богатства и в чл. 81, ал. 3 от Закона за концесиите.

Анализът на изпълнението на Националната стратегия за развитие на минната индустрия, включен в междинните доклади за наблюдение, ще даде отговор дали предвидените механизми са ефективни, съответно дали ще доведат до реализиране на оперативните, а оттам и на стратегическите цели и дали за реализирането им е необходим допълнителен финансов ресурс.

В СЪТРУДНИЧЕСТВО С:

- 1. Минно-геоложки университет „Св. Иван Рилски” - София**
- 2. Минен университет „Леобен” - Австрия**
- 3. Геологически институт на Българската академия на науките**
- 4. „Минпроект” ЕАД - София**
- 5. „НИПРОРУДА” ООД - София**
- 6. „БТ-Инженеринг” ЕООД - София**
- 7. Правна кантора „Евролекс България”**

Забележка.

Данните в Стратегията са актуализирани спрямо 2015 г. (актуализацията се налага, поради факта, че от създаване на Стратегията до настоящия момент има промяна в броя на дадените концесии, броя на предоставените разрешения, както и в баланса на запасите, касаещ добитите и отчетените количества).

Данните в Стратегията са актуализирани към 2013 г. от НСИ (статистическата информация се актуализира с година и половина забавяне).

Мораториум върху прилагането на технологията „хидравлично разбиване” при проучване и/или добив на газ и нефт на територията на Република България.